

NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS SISTEMA LIETUVOJE: DABARTINĖ SITUACIJA, REFORMOS RAIDA IR GEROS PATIRTIES PAVYZDŽIAI (vokiečių kalba) (2009)

Pagrindas: Teisės instituto perspektyvinis 2008 - 2010 m. veiklos planas. Pagal 2006-01-10 pasirašytą bendradarbiavimo sutartį su Greifswaldo universiteto Kriminologijos katedra.

Tyrėjas: Gintautas Sakalauskas

Per pastaruosius 15 metų nepilnamečių justicijos sistemoje įvyko ryškių pokyčių, ypatingai buvusiose Sovietų Sąjungos bloko valstybėse. Vis dėlto Vakarų Europoje kartais taip pat pastebima prieštaringa nepilnamečių justicijos politika (pavyzdžiui, Anglijoje ir Velse, taip pat Nyderlanduose, kalbant apie neoliberalias tendencijas). Kitose valstybėse, pavyzdžiui, Vokietijoje, ir toliau laikomasi „minimalios išikišimo“ politikos. Daugelyje valstybių diegiami atkuriamojo teisingumo modeliai. Todėl neišvengiamai kyla esminių klausimų: kokia bus nepilnamečių justicijos sistema ateityje; ar bus galimybių suderinti Europos nepilnamečių justicijos politiką; jeigu taip, ar ji labiau atitiks neoliberalias, atkuriamojo teisingumo, ar kitas idėjas.

Nors buvo atlikta lyginamųjų darbų nepilnamečių justicijos tema, tačiau trūksta išsamių lyginamųjų tyrimų, kuomet būtų įtrauktos naujos ES valstybės narės arba valstybės kandidatės į ES. Tokie lyginamieji tyrimai leistų, viena vertus, ES bandyti suderinti nepilnamečių justiciją Europoje, kita vertus, skleisti „geros patirties“ pavyzdžius.

Šis darbas buvo atliktas įgyvendinant Europos Sąjungos AGIS programą, bendradarbiaujant su Greifswaldo universitetu. Tyrimo tikslas – surinkti žinias apie nepilnamečių justicijos sistemos dabartinę situaciją ir reformos raidą įvairiose šalyse (atskleisti tiek teisinio reglamentavimo, tiek praktikos aspektus). Be to, siekiama surinkti informaciją ir apie „geros patirties“ pavyzdžius nepilnamečių justicijos institucijų sistemoje.

Kiekviena tyrime dalyvavusi Europos šalis, tarp jų ir Lietuva, ataskaitą paruošė pagal tą patį struktūrinį planą ir apžvelgė tuos pačius aspektus: istorinę raidą ir dabartinę nepilnamečių justicijos situaciją; registruotus delinkvencijos rodiklius; bausmių sistemą; nepilnamečių baudžiamojo proceso ypatumus; bausmių taikymo praktiką, išskiriant ir regioninius skirtumus; jaunų suaugusiųjų (18-21 m.) baudžiamosios atsakomybės ir bausmių taikymo praktiką; nepilnamečių perkėlimą į suaugusiųjų teismus; kardomojo kalinimo taikymo; apie nepilnamečius, esančius pataisos įstaigose, jų profesinio mokymo, resocializacijos programų taikymą; dabartines reformas ir iššūkius nepilnamečių justicijos sistemoje.

Su tyrimo medžiaga (Lietuvos ir kitų šalių) taip pat galima susipažinti tarptautiniame leidinyje: *Dünkel F., Grzywa J., Horsfield Ph., Pruin I. Juvenile Justice Systems in Europe. Current situation, reform developments and good practices. Schriften zum Strafvollzug, Jugendstrafrecht und zur Kriminologie. Band 36/1-4. – Mönchengladbach: Forum Verlag Godesberg, 2010.*